

SERGEIEVA KATERINA, *Socio-psychological characteristics of adolescents with aggressive behavior in center of socio-psychological rehabilitation of children.*

In the article the results of research on the characteristics of aggressive behavior of teenagers in the centers for social and psychological rehabilitation. Consider the following factors in determining the formation of aggressive behavior of teenagers as the presence of trauma, especially the style of education parents, childhood fears and experiences stay or monitor the situations of violence and aggression in the family. The levels of different types of aggression and hostility and aggressiveness indexes for the respondents of the study. In addition, certain socio-psychological characteristics of adolescents who are in the centers of social and psychological rehabilitation. Specifically considered installation on aggressive behavior, knowledge of responsibility for committing aggressive acts and variations of behavioral responses to situations of provocation or aggression.

Keywords: adolescence, aggressive behavior, social and psychological characteristics of adolescent aggressive behavior, center of socio-psychological rehabilitation.

УДК 37.013.42

Снітко М. А.

ЗАВДАННЯ ФАХІВЦІВ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КОМАНДИ У ФОРМУВАННІ БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ В ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ

У статті визначено та розглянуто завдання фахівців міждисциплінарної команди у формуванні безпечної поведінки підлітків в Інтернет-мережі. Наведено визначення поняття «фахівці міждисциплінарної команди з формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі». Зазначено, що до складу команди можуть входити такі фахівці, як соціальні педагоги, практичні психологи, класні керівники, вчителі інформатики та основ безпеки життєдіяльності, заступники директорів з виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів, методисти науково-методичних центрів та психологічних служб управлінь та відділів освіти, фахівці неурядових організацій. Наголошено, що спільне та злагоджене виконання фахівцями завдань сприятиме формуванню у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі.

Ключові слова: міждисциплінарна команда, підлітки, Інтернет-мережа, безпечна поведінка підлітків, формування безпечної поведінки.

Багатоаспектне вивчення проблеми формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі, виділення компонентів безпечної поведінки підлітків в Інтернет-мережі, характеристика видів діяльності підлітків та ризиків в Інтернет-мережі, визначення моделей поведінки підлітків в Інтернет-

мережі, визначення рівнів сформованості у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі, стало підґрунтям для визначення і розробки завдань фахівців міждисциплінарної команди у формуванні у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі.

Метою нашої статті є визначення та обґрунтування завдань *фахівців міждисциплінарної команди у формуванні безпечної поведінки підлітків в Інтернет-мережі* потребує аналізу поняття «міждисциплінарна команда» та визначення кола фахівців, які входять до складу такої команди.

На основі аналізу наукової літератури [1; 2] ми розглядаємо *фахівців міждисциплінарної команди з формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі* як групу спеціалістів, до якої входять соціальні педагоги, практичні психологи, класні керівники, вчителі інформатики та основ безпеки життєдіяльності, заступники директорів з виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів, методисти науково-методичних центрів та психологічних служб управлінь та відділів освіти, фахівці неурядових організацій, які спрямовують свою діяльність на вибір та засвоєння підлітками моделі безпечної поведінки в Інтернет-мережі.

На основі аналізу наукової літератури та нормативно-правової бази нами було визначено завдання фахівців міждисциплінарної команди з формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі:

1. *Соціальні педагоги та практичні психологи.* Відповідно до посадових інструкцій практичного психолога та соціального педагога, а також листа Міністерства освіти і науки України від 02.08.2001 р. № 1/9-272 «Про особливості діяльності практичних психологів (соціальних педагогів) загальноосвітніх навчальних закладів» [3] можна виділити такі завдання соціальних педагогів та практичних психологів у процесі формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі: участь в організації та плануванні навчально-виховної роботи, спрямованої на формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; здійснення посередництва між школою, сім'єю, державними та громадськими організаціями з метою формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; взаємодія з фахівцями неурядових організацій та їх залучення до формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; участь у роботі педагогічної ради, підготовці та проведенні семінарів та засідань методичних об'єднань з питань формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; участь у розробці методичних рекомендацій щодо формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; внесення пропозицій щодо вдосконалення програми формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; організація та проведення просвітницько-профілактичної роботи з батьками з питань формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; сприяння участі підлітків у заходах щодо формування безпечної поведінки в Інтернет-мережі; проведення індивідуальних консультацій з підлітками та їх батьками щодо попередження формування ризикованої поведінки підлітків в Інтернет-мережі; проведення діагностики сформованості у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; розробка та впровадження програм формування у підлітків безпечної поведінки

в Інтернет-мережі; розробка та обговорення з підлітками та їхніми батьками правил безпечної поведінки в Інтернет-мережі; змістове наповнення веб-сайту школи, персональної сторінки класу, веб-сторінок соціальних мереж з проблеми формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; координація роботи фахівців міждисциплінарної команди.

2. *Класні керівники.* Відповідно до посадових інструкцій класний керівник загальноосвітнього навчального закладу може впроваджувати наступні форми роботи з метою формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі: сприяння забезпеченню умов для вибору та засвоєння підлітками моделі безпечної поведінки в Інтернет-мережі; створення умов для організації змістовного дозвілля підлітків, профілактики ризикованої поведінки підлітків в Інтернет-мережі; проведення виховних годин з підлітками з метою обговорення видів діяльності в Інтернет-мережі, їх переваг та недоліків; залучення соціальних педагогів та практичних психологів до проведення групових та індивідуальних форм робіт з формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; координація роботи підлітків та батьків щодо формування безпечної поведінки в Інтернет-мережі; спостереження за проведенням підлітками вільного часу на перервах; організація та проведення батьківських зборів з метою обговорення проблеми необхідності формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; проведення індивідуальних та групових бесід з батьками щодо діяльності підлітків в Інтернет-мережі, залучення соціальних педагогів та практичних психологів до цього.

3. *Вчителі інформатики та основ безпеки життєдіяльності.* Відповідно до змісту робочих навчальних програм вчителі інформатики та основ безпеки життєдіяльності мають обговорювати з підлітками (на уроках, факультативах, позакласних заходах) та їхніми батьками (на батьківських зборах, реальних та віртуальних форумах) питання ризиків в Інтернет-мережі та способів їх попередження, розробляти веб-сторінки з питань формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі.

4. *Заступники директорів з виховної роботи* відповідно посадової інструкції мають здійснювати такі дії щодо формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі: складання розкладу позакласної роботи соціальних педагогів, практичних психологів та класних керівників з формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; сприяння налагодженню взаємодії соціальних педагогів та практичних психологів загальноосвітніх навчальних закладів з неурядовими організаціями, які дотичні до проблеми формування у підлітків безпечної поведінки та залученню фахівців неурядових організацій до формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; контроль за роботою соціальних педагогів, практичних психологів та класних керівників щодо формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; організація та проведення загальношкільних батьківських зборів, просвітницько-профілактичної роботи з метою обговорення проблеми діяльності підлітків в Інтернет-мережі, ризиків в Інтернет-мережі та їх попередження; організація та проведення загальношкільних заходів щодо актуалізації проблеми формування у підлітків

безпечної поведінки в Інтернет-мережі; координація роботи учнівського самоврядування та його залучення до участі у формуванні безпечної поведінки в Інтернет-мережі; надання методичної підтримки класним керівникам щодо їхньої підготовки до формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; організація підготовки соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників, вчителів інформатики та основ безпеки життєдіяльності до формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; здійснення систематичного контролю за якістю проведених соціальними педагогами, практичними психологами та класними керівниками форм робіт, спрямованих на формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі.

5. *Методисти науково-методичних центрів та психологічних служб управління та відділів освіти.* Відповідно до Наказу № 127 від 03.05.1999 «Про затвердження положення про психологічну службу системи освіти України» [4] ми виділяємо такі завдання методистів у процесі формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі: координація, організація та моніторинг роботи соціальних педагогів та практичних психологів загальноосвітніх навчальних закладів з формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; сприяння вибору та впровадження в практику діяльності соціальних педагогів та практичних психологів загальноосвітніх навчальних закладів інноваційних ідей з проблеми формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі, залучення батьків підлітків до цього процесу; розробка змісту, форм та методів підготовки соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників та вчителів інформатики та основ безпеки життєдіяльності до формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; надання консультацій з питань формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі соціальним педагогам та практичним психологам загальноосвітніх навчальних закладів; вивчення стану проведення заходів соціальними педагогами, практичними психологами та класними керівниками загальноосвітніх навчальних закладів з підлітками та їхніми батьками щодо формування у безпечної поведінки в Інтернет-мережі; створення методичного центру, який координуватиме діяльність соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників загальноосвітніх навчальних закладів та надаватиме їм інформаційну, консультативну та методичну допомогу у формуванні безпечної поведінки підлітків в Інтернет-мережі; проведення групових та індивідуальних консультацій з соціальними педагогами, практичними психологами, класними керівниками загальноосвітніх навчальних закладів з питань формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; координація роботи соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників загальноосвітніх навчальних закладів з сім'єю та громадськістю, пов'язаної з формуванням у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; участь у підготовці та проведенні науково-теоретичних, практичних, тематичних конференцій, семінарів, «круглих столів», тренінгів для соціальних педагогів, практичних психологів, класних керівників, вчителів інформатики та основ безпеки життєдіяльності загальноосвітніх навчальних закладів щодо їхньої підготовки до формування у підлітків безпечної поведінки

в Інтернет-мережі; організація проведення масових організаційних форм роботи з проблем формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі; організація та координація проведення просвітницько-профілактичних форм роботи з батьками в рамках «Школи свідомого батьківства»; виступи з лекціями, доповідями, науково-методичною інформацією з проблем формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі на педагогічних нарадах; створення банку даних з проблем попередження ризикованої поведінки підлітків в Інтернет-мережі, які необхідно обговорювати з підлітками під час формування у них безпечної поведінки в Інтернет-мережі.

Внутрішні взаємозв'язки у міждисциплінарній команді координуються одним лідером групи, яким може бути соціальний педагог загальноосвітнього навчального закладу. До функцій лідера команди входить загальне керівництво, координація роботи членів команди та визначення змісту, форм та методів роботи, спрямованої на формування у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі [5].

Вважаємо, що визначені завдання фахівців міждисциплінарної команди у формуванні у підлітків безпечної поведінки в Інтернет-мережі сприятимуть визначенню оптимальних форм та методів роботи з підлітками та їхніми батьками, способів участі підлітків у формуванні безпечної поведінки підлітків в Інтернет-мережі.

Використана література:

1. Веретенко Т. Г. Роль мультидисциплінарної команди в наданні соціальних послуг сім'ям, які виховують дітей з особливими потребами [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/318/>
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. / [за заг. ред. І. Д. Зверєвої]. – 2-ге видання. – К., Сімферополь : Універсум, 2013. – 536 с.
3. Лист Міністерства освіти і науки України «Про особливості діяльності практичних психологів (соціальних педагогів) загальноосвітніх навчальних закладів» від 02.08.2001 р. № 1/9-272 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/>
4. Наказ № 127 від 03.05.1999 «Про затвердження положення про психологічну службу системи освіти України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0922-99>
5. Фирсов М. В. Психология социальной работы: содержание и методы психосоциальной практики / М. В. Фирсов, Б. Ю. Шапиро. – М. : Академия, 2002. – 328 с.

СНИТКО МАРИНА АРКАДЬЕВНА, *Задачи специалистов междисциплинарной команды в формировании у подростков безопасного поведения в Интернет-сети.*

В статье определены и рассмотрены задачи специалистов междисциплинарной команды в формировании безопасного поведения подростков в Интернет-сети. Приведено определение понятия «специалисты

междисциплинарной команды по формированию у подростков безопасного поведения в Интернет-сети». Отмечено, что в состав команды могут входить такие специалисты, как социальные педагоги, практические психологи, классные руководители, учителя информатики и основ безопасности жизнедеятельности, заместители директоров по воспитательной работе общеобразовательных учебных заведений, методисты научно-методических центров и психологических служб управлений и отделов образования, специалисты неправительственных организаций. Отмечено, что общее и согласованное выполнение специалистами задач будет способствовать формированию у подростков безопасного поведения в Интернет-сети.

Ключевые слова: междисциплинарная команда, подростки, Интернет-сеть, безопасное поведение подростков, формирования безопасного поведения.

SNITKO MARYNA, *The tasks of the multidisciplinary team of specialists in the formation the safe teenagers' behavior in the Internet.*

Annotation. The article describes the tasks of the multidisciplinary team of specialists in the formation safe teenagers' behavior in the Internet. The article shows the definition of "multidisciplinary team of specialists". It is noted that the team may include such professionals: social pedagogues, psychologists, teacher, director, Methodists of scientific and methodological centers and psychological services departments and education departments, experts of non-governmental organizations. It is emphasized that the common and coherent implementation of the tasks by experts will contribute to the formation the safe teenagers' behavior in the Internet.

Keywords: the multidisciplinary team of specialists, teenagers, Internet, safe teenagers' behavior, formation safe behavior.

УДК 37.013.42 – 053.6

Сидорчук М. С.

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ У ЦЕНТРАХ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті розглянуто соціально-педагогічні умови самоактуалізації старших підлітків у центрах соціально-психологічної реабілітації. Наведено визначення понять «самоактуалізація старших підлітків», «соціально-педагогічні умови самоактуалізації». Зазначено, що ефективна самоактуалізація старших підлітків можлива за реалізації спеціально створених соціально-педагогічних умов: реалізації комплексної програми самоактуалізації старших підлітків у центрах соціально-психологічної реабілітації; забезпечення активної участі старших підлітків у самоактуалізації в центрах соціально-психологічної реабілітації; організації і